

وسوسه ثروتهای نهفته در جزایر اسپراتلی

بعضی از دولتمردان کشورهای عضو آسه آن کم کم تمایل خود را برای انعقاد یک پیمان نظامی مشترک علیه چین ابراز می‌کنند. البته ابراز این تمایلات هنوز مانند سخن گفتن از «تابو» هاست.

یک مقام وزارت دفاع آمریکا می‌گوید ممکن است خطر چین تعدادی از کشورهای آسیای جنوب شرقی را ناگزیر از عضویت در یک پیمان نظامی کند، درست همانطور که وجود اتحاد شوروی سابق بخشی از اروپا را مجبور به عضویت در پیمان ناتو کرده بود.

گرایش به سوی آمریکا

با اینحال هنوز درگیری کشورهای عضو آسه آن لفظی است و پشت درهای بسته هم انجام می‌شود؛ اما هنگامی که در ماه جولای (تیرماه جاری) وزرای امور خارجه آسه آن برای اجلاس سالانه خود جمع می‌شوند، وزیر امور خارجه ویتنام را هم به میان خود راه می‌دهند، چین بار دیگر مورد انتقاد قرار می‌گیرد. اگر وزرای امور خارجه کشورهای آسه آن بتوانند به خود جرأت دهند که از چین با انتقاد نام ببرند، کاری کارستان در تاریخ آسیای جنوب شرقی کرده‌اند.

باید دانست اهمیت این کار بدان سبب است که یک کنفرانس منطقه‌ای متشکل از هیجده کشور آسیایی بدنبال اجلاس ماه جولای آسه آن برگزار خواهد شد. اما با توجه به بی‌ثباتی تاریخی مردم منطقه نسبت به هر نوع تشکل امنیتی جمعی، ایجاد یک جبهه متحد در برابر چین بسیار بعید به نظر می‌آید.

همسایگان چین به دلیل بی‌علاقگی، و با ناتوانی در تشکیل یک جبهه متحد، به سوی آمریکا گرایش می‌یابند. ماه گذشته فرمانده نیروهای مسلح اندونزی به واگشنگن سفر کرد تا اطمینان حاصل کند که حداقل صد هزار سرباز آمریکایی در آسیا خواهند ماند. یادآوری می‌کنیم که در اوج جنگ سرد صد و سی و پنج هزار سرباز آمریکایی در آسیای جنوب شرقی حضور داشتند.

هر چند به فرمانده نیروهای مسلح اندونزی اطمینان کافی داده شد، اما اکنون پس از برجیده شدن پایگاه آمریکاییان در فیلیپین، قلمروی نظامی آمریکا در اقیانوس آرام در سالهای آتی به گوام (Guam)، آلاسکا یا کالیفرنیا پس کشیده خواهد شد. حتی اگر عده سربازان آمریکایی در آسیا در حدی که وعده داده شده باقی بماند، باز هم آمریکا باید شرایط دشواری را برای متقاعد کردن کشورهای کوچک آسیای جنوب شرقی از سرنگرداند تا بتواند ثابت کند که علی‌رغم گفته محقق نیروی دریایی مالزی، ج.ان.ماک «در حال عقب‌نشینی روانی» نیست.

ماخذ: اکونومیست
برگردان از: سرویس ترجمه و گزارش

- 1 - Mischief reef
- 2 - Half-moon shoal
- 3 - Atoll

اقتصادی

بالاوان فیلیپین تأسیس کرده است.

اندونزی نیز که این روزها فشارهایی را از جانب چین حس می‌کند خود یکی از مبتکران امضای توافقنامه آسه آن در ۱۹۹۲ بود زیرا می‌خواست منطقه حائل مشخصی بین خود و قدرت بزرگ منطقه، یعنی چین، بوجود آورد. سال گذشته، اندونزی ناگهان با این واقعیت مواجه شد که بر طبق نقشه کشی چین، میانگین گاز ناتینونا در آبهای چین قرار دارد. ظاهراً در اوایل ماه آوریل سال گذشته بود که اندونزی تقاضای روشن شدن دلایل ادعای مالکیت چین بر میانگین گاز ناتینونا را کرد که با سکوت چین مواجه شد و اندونزی هم متقابلاً به گشت‌زنی هوایی در اطراف جزایر ناتینونا مبادرت کرد.

احساس نگرانی مقامات فیلیپین

آنچه که بیش از همه عوامل دیگر ثبات آسیای جنوب شرقی را به خطر می‌اندازد نزدیکی بین تایوان و چین است. گفتنی است که در جنگ محدود بین ویتنام و چین در سال ۱۹۸۸ یک ایستگاه نظامی تایوانی مستقر در یکی از جزایر اسپراتلی برای نیروی دریایی چین قبل و پس از حمله به نیروهای ویتنامی، آب شیرین تأمین می‌کرد. در اوایل سال جاری میلادی هم یک محقق نظامی دانشگاه سون یات سن تایوان اظهار کرد که جزایر اسپراتلی باید محل مشترکی برای مشاوره نظامی چین و تایوان باشد. در ۲۲ آوریل، حکومت تایوان فاش کرد که مقامهای چینی به تایید، پایتخت تایوان می‌آیند تا برای اکتشافات نفتی در شرق و جنوب دریای چین برنامه‌ریزی مشترکی انجام دهند.

در این میان، فیلیپین بیش از سایر کشورهای امضاءکننده توافقنامه آسه آن احساس ناامنی می‌کند؛ هنگامی که واحدهایی از ارتش فیلیپین به جزایر اسپراتلی رفتند تا نشانه‌های مرزی گاز گذاشته شده توسط ارتش چین را از بین ببرند، سخنگوی دولت چین گفت «از بین بردن نشانه‌ها توسط ارتش فیلیپین، هیچ زیانی به حاکمیت ما نمی‌زند».

به احتمال زیاد حق با سخنگوی دولت چین است، زیرا استحکامات نظامی اصلی چینیان هنوز در جزایر میسجیف پابرجاست. چین برای سرعوب کردن بقیه کشورهای فیلیپین را انتخاب کرده است، زیرا فیلیپین ضعیف‌ترین کشور آسیای جنوب شرقی از حیث نظامی است. هرچند فیلیپین پیمان دفاع متقابل با آمریکا امضاء کرده است اما موضوعی چون جزایر اسپراتلی برای کشاندن پای آمریکا در یک درگیری با چین کافی به نظر نمی‌آید؛ و هرچند دولت فیلیپین با عجله یک لایحه برای نوسازی ارتش را از تصویب کنگره این کشور گذراند اما چین تقریباً مطمئن است که هیچ کدام از کشورهای امضاءکننده توافقنامه آسه آن در ۱۹۹۲، در روز مبادا به کمک فیلیپین نخواهند آمد.

قمار نظامی چین از هم اکنون با برد همراه است.

دولت چین مدعی است که به موجب شواهد تاریخی، جزایر جنوب دریای چین متعلق به این کشور است، اما مورخین و جغرافی‌دانان هنوز به چنین شواهدی برخورد نکرده‌اند، و کسی ندیده است که در هیچ کدام از متون تاریخی و جغرافی قدیمی چینی اسمی از جزایر اسپراتلی برده شده باشد.

حتی در سالهای ۱۴۰۵ تا ۱۴۳۳ میلادی که دریانوردان چینی اقیانوس‌ها را درمی‌نوردیدند و تا بحر احمر (دریای سرخ) و ممباسا (Mombasa) [در کناره آفریقا] پیش می‌رفتند، هیچ‌گاه حتی توقف کوتاهی در جزایر اسپراتلی نکردند. دریاسالاران بریتانیایی اولین دریانوردانی بودند که در اواسط قرن نوزدهم برای بعضی از جزایر اسپراتلی امروزی نامهایی نظیر تپه‌های مرجانی مودی^۱ و جزیره نمای قبه^۲ را در روی نقشه‌های خود ثبت کردند، اما چون انگلیسی‌ها این جزایر را فقط مناسب اختفای دزدان دریایی فراری می‌دانستند، دولت پادشاهی بریتانیا هرگز فکر تملک آنها را به ذهن خود راه نداد.

با همه این احوال، صخره‌ها و دریای اطراف جزایر اسپراتلی به احتمال زیاد اهمیت اقتصادی زیادی دارد، زیرا در خود لایه‌های ضخیم مواد کانی و منابع عظیم نفت را ذخیره کرده است.

علاوه بر چین، تایوان نیز مدعی داشتن حق مالکیت بر جزایر اسپراتلی است. ویتنام، فیلیپین، مالزی و برونئی هم از مدعیان مالکیت این جزایر هستند.

بجز دو جنگ محدود چین و ویتنام در سالهای ۱۹۷۹ و ۱۹۸۸، ویتنام همیشه با دست‌اندازی چین به جنوب دریای چین مقابله کرده است. در سال ۱۹۷۴ چین جزایر پاراسل را بدون آنکه با اعتراض بین‌المللی درخور توجهی روبرو شود به تصرف خود درآورد. پس از آن، چین یک باند فرودگاه هواپیماهای جنگی و حمل و نقل در این منطقه احداث کرد. در ۱۹۸۸ چین دو قایق نیروی دریایی ویتنام را در نزدیکی جزایر اسپراتلی غرق کرد و شش تپه کمربندی^۳ مرجانی را به تصرف خود درآورد. سایر مدعیان جزایر اسپراتلی درگیری جنگی دو کشور ویتنام و چین را به دشمنی دیرینه آنها نسبت می‌دهند و انتظار حمله از سوی چین به خود را به خاطر جزایر اسپراتلی ندارند. این کشورها (فیلیپین، مالزی و برونئی) با اشاره به توافقنامه جامعه ملل جنوب شرقی آسیا (آسه آن) که در ۱۹۹۲ ارائه شد و به تأیید چین نیز رسید، استدلال می‌کنند که همه طرفهای درگیر در مسئله جزایر اسپراتلی باید بدون بی‌ثبات کردن منطقه اختلافات خود را در این قضیه حل و فصل کنند.

این توافقنامه، و پیش فرضهای مطرح در مورد لزوم حفظ صلح در جنوب دریای چین، از اوایل سال جاری میلادی دیگر چندان اعتباری نداشته است، زیرا در همین اوان فیلیپین بی‌برده که چین یک سری تأسیسات نظامی - گرچه نه چندان مهم- را در میسجیف ریف (تپه‌های مرجانی مودی) واقع در فاصله ۲۴۰ کیلومتری جزیره